

Maria Ernestam

# Kleopatras kam

Forum

*Tidigare utgivning*  
Caipirinha med Döden 2005  
Busters öron 2006



Bokförlaget Forum, Box 70321, 107 23 Stockholm  
[www.forum.se](http://www.forum.se)

---

Copyright © Maria Ernestam 2007  
Svensk utgåva enligt avtal med Bengt Nordin Agency  
Omslagsfoto © Richard Ryan  
Omslagsdesign Anders Timrén  
Shakespearecitaten på s. 7 är översatt av Göran O. Eriksson  
Satt hos Ljungbergs sätter i Köping  
med Berling 11/13  
Tryckt 2007 hos ScandBook i Falun  
ISBN 978-91-37-13103-0

Till Anna

*First Witch.* When shall we three meet again? In thunder,  
lightning, or in rain?  
*Second Witch.* When the hurlyburly's done, When the battle's  
lost and won.  
*Third witch.* That will be ere the set of sun.  
*First witch.* Where the place?  
*Second witch.* Upon the heath.  
*Third witch.* There to meet with Macbeth.  
*First witch.* I come, Graymalkin!  
*Second witch.* Paddock calls.  
*Third witch.* Anon!  
*All.* Fair is foul, and foul is fair: Hover through the  
fog and filthy air.

Shakespeare: *Macbeth*, Act I, Scene I

*Häxa 1* När ska vi tre ses igen? I blixtn och åska, eller regn?  
*Häxa 2* När tumultet här är klart, Fört till vinst och nederlag.  
*Häxa 3* Alltså snart. Mycket snart.  
*Häxa 1* Var nånstans?  
*Häxa 2* På samma hed.  
*Häxa 3* Så vi möter Macbeth.  
*Häxa 1* Jag kommer, grå Malin.  
*Häxa 2* Paddan ropar.  
*Häxa 3* Kommer!  
*Alla* Fin är ful och ful är fin: Flyg nu genom dunst  
och dimma in.

Shakespeare: *Macbeth*, akt I, scen I

## Kapitel Ett

Idén till Kleopatras kam fick hon nog när hennes chef förklarade att han inte längre hade något behov av hennes tjänster. Precis så uttryckte han det. Inte längre något behov av hennes tjänster. Redan när han sa det visste Mari att det var vad hon skulle minnas av samtalet. Att den man hon hade arbetat med i tre år inte längre behövde henne. Att han tänkte göra sig av med henne på samma sätt som när man beslutar sig för att byta ut disktrasan.

Underligt, tänkte hon. Man har använt en trasa dag ut och dag in i flera veckor, kanske månader. Fyllt den med vatten, kramat ur den, torkat diskbänken med den och hängt den över kranen. En dag tittar man närmare på den, upptäcker att den luktar illa och slänger bort den. Att lukten är resultatet av lång och trogen tjänst är inte relevant i sammanhanget. Inte när det gäller disktrasor. Tydligt inte när det gäller mig heller.

Tanken på disktrasan gjorde att hon för några minuter tappade koncentrationen, och hon upptäckte att hon inte hade fullt klart för sig vad hennes chef ville säga. Chef, förresten. Hon hade aldrig tänkt på honom som "chefen", än mindre kallat honom för det. Det var ändå hon som skötte det mesta. Johan var bättre på andra saker. Som att presentera resultatet av andras arbete på ett vinnande och övertygande sätt.

Ändå hade hon tyckt om att arbeta med Johan. Tyckt om att vara hans assistent på det revisionsföretag de grundade

för några år sedan, när de tillsammans med några kollegor hotades av bortrationalisering från ett bolag som behövde spara. Ingen kunde förneka att det hade varit slitigt. De hade bara tagit ut det nödvändigaste i lön och lagt sig långt under vinstnivå för att knyta de första kunderna till sig. När sedan allt hade börjat gå bra hade de firat i champagne.

Men trots att hon var tillfreds med arbetet saknade hon något. När hon var på jobbet längtade hon bort. Hon drömde om att David skulle ta emot henne med ett skratt som antydde *fuck them all* när hon kom hem efter ett långt arbetspass. Egentligen önskade hon inget hellre än att David skulle steka bacon och ägg mitt i natten som han gjorde förr, när han frågade om hon ville se det som en sen middag eller en tidig frukost. Att han skulle vara så varm som på den tiden, när han kokade musslor med saffran och korianter medan dagens paj stod inne i ugnen.

Johan hade övergått till ett entonigt mässande om hur sammanslagningen skulle främja deras företag på sikt. Mari undrade varför. Det han berättade kom inte som en nyhet. Hon hade själv varit med och förhandlat med det lilla ettriga konkurrensföretag som de nu skulle slå sig samman med. Egentligen var det här hennes affär. Hon visste det och Johan visste det och de visste båda att de båda visste. Henne hade det inte gjort något. Efter Davids förändring var det henne fullständigt egalt om hon hade en chefsposition eller en assistentpost. Hon gjorde vad hon skulle och fick betalt så att det räckte.

Johan verkade vara på väg mot en avslutning. Han lutade sig fram över skrivbordet och gjorde faktiskt ett försök att fatta tag i hennes händer. Mari såg hur Johans händer plötsligt förvandlades till slemmiga tentakler och visste att hon aldrig skulle klara av beröringen. Det låg en sax på skrivbordet, och hon fick den vansinniga tanken att hon skulle kunna klippa av Johans armar på mitten, som om de vore or-

mar, för att oskadliggöra dem. Som om det faktum att han tog i henne skulle göra någon som helst skillnad. En fysisk relation mellan henne och Johan hade alltid känts otänkbar, och följaktligen hade deras kroppskontakt reducerats till en kram vid jul. De var i samma ålder, hon fyrtyotvå och han något äldre, men hon inbjöd uppenbarligen inte till sexuella trakasserier. För ljus, för rund, för naturlig, för inbunden, för vänlig, snäll, ja, tamejfan, är hon inte lite mesig? Johan hade i alla fall varit ganska berusad på den företagsfest när han frågade henne om hon hade problem med sina behåband eftersom de gled ner hela tiden. Hon hade sorterat in kommentaren i det mentala facket för "vardagskränkingar".

"Ja. Sådant är läget", sa Johan och återförde henne till verkligheten. "De vill ha mig som vd. Så var det inte tänkt från början, för deras ägare hade helt spetsat in sig på deras kille, och nu måste vi kompromissa. Visst kämpade jag för dig, men det är ett givande och tagande. Tyvärr. Fast jag tror inte att du får problem med att hitta ett nytt jobb. Jag lovar att ge dig bra referenser. Om du inte vill starta eget. Eller frilansa lite, du som inte har några försörjningsbördor. Förresten, varför inte ta ett halvår och resa lite?"

"Det är rörande att du har så många goda idéer när det gäller min framtid."

Hon borde inte ha sagt det. Visste på en gång hur han skulle reagera. Hans ögon förlorade sitt medlidande så fort han registrerade tonfallet.

"Vad menar du med det, Mari?"

Aggressionen under orden var av precis den sort som brukade skrämma henne till eftergifter. Men när hon tittade upp och såg Johans irriterade ansiktsuttryck var det något som knäckte till. Det fick henne att resa sig upp. Att titta på hårstråna som tittade ut ur näsborrarna, skjortan som hade en svart kant kring kragen och de begynnande flikarna i det

en gång mörka hårfästet. Ormarna till armar. Hon tog tag i skrivbordet med båda händerna i ett försök att kontrollera sin ilska och därmed rösten. Det hjälpte inte.

”Din förbannade hycklare.”

Johans ansiktsuttryck. Obetalbart. Varför hade hon inte sagt det här lite tidigare?

”Här sitter du. Lagom fet och lagom äcklig. Uppfylld av dig själv. Du tror verkligen att du är någon, där du sitter i den där stolen och säger att du har blivit vd. Spelar blygsam men är i själva verket ... förbannat nöjd! Tycker att du har fått vad du förtjänar och struntar fullständigt i mig! Fast du vet att du har mig att tacka för allt! Vidrigt, Johan. Det är män som du som gör att världen ser ut som den gör. Självgoda, ointelligenta, själviska nollor till män som aldrig tänker på andra. Som utnyttjar duktiga kvinnor. Och så har du mage att spela förstående. ’Du kanske skulle resa lite?’ Så patetiskt, Johan. Så fruktansvärt ...”

”Men snälla Mari. Nog borde vi kunna skiljas åt på ett mer civiliserat sätt. Efter alla dessa ...”

Johan reste sig han också. Ansiktet hade blivit rött, och Mari märkte att han hade en kaffefläck på byxorna. Det gladdde henne att den satt precis på pressvecket. Det skulle bli svårt att få byxorna snygga efter en rengöring. Underbart.

”Efter alla dessa år? Visst. Det är några år som vi har arbetat tillsammans. Några år som jag har räddat dig ur svåra situationer. Gjort dina kalkyler och skrivit dina föredrag ... hållit reda på dina tabeller och dina förbannade fotbillsbiljetter ...”

”Men snälla Mari ...”

”Du har redan sagt det. Snälla Mari. Du sa det alldeles nyss. Alla här på kontoret vet att du inte är någon större retoriker, Johan, men nog brukar du kunna åtminstone lite bättre än så? Ja, jag är snäll. Har alltid varit alldeles för snäll.



Kan du ordna, Mari... kan du fixa det här, Mari... du vet, ungarna, frugan, hämtning, mottagning, möte... och snälla Mari ordnar och fixar. Ljuvligt att ha en snäll Mari som löser ens problem. Men att jag skulle behöva hjälp med att lösa något problem... har du en enda gång tänkt den tanken?"

Johan öppnade och slöt munnen och Mari kunde ha skrattat åt hur löjlig han såg ut om inte ursinnet hade suttit i vägen.

"Har du problem, Mari? För..."

"Problem? Har jag problem? Nej då, inte alls. Jag har bara precis blivit utsparkad från det företag som jag till stor del själv har byggt upp. Jag! Inte du! För du har blivit vd. Du kommer inte att klara dig, Johan. Om du inte hittar en assistent som är lika snäll och duktig som jag. Men jag hoppas att du misslyckas. Och gissa om jag ska skratta när det går dåligt för dig! Hest och elakt..."

Johan andades hastigare.

"Du är för fan inte klok", sa han med en underström av ilska som resulterade i att en spottflaga träffade Mari på kinden. Hon torkade hastigt bort den medan hon kände att hennes egen aggression gav vika för ett sinnestillstånd där det inte fanns plats för känslor, varken positiva eller negativa. Hela tiden tittade hon på Johan. Hon visste vad han tänkte. Här har vi en hysterisk kvinna och nu får vi ta det lite varligt. Hon har trots allt en del kontakter.

"Du får vad du förtjänar. Ett fint intyg från mig. Om jag inte ändrar mig efter det där du precis vräkte ur dig. Fet. Jag skulle kunna säga en hel del, vet du... utnyttja duktiga kvinnor... och du tror att du är intelligentare än vad jag är? Lustigt då att det är jag som står på den här sidan av skrivbordet och du på den andra."

"Och lustigt då att det är jag som höjer saxen och du som snart kommer att skrika efter förband."

Hon visste knappt att hon sa det. Visste bara att orden

tog en genväg. Munnen rörde på sig och orden gled ut mot Johan och samtidigt in i gommen, ner i svalget och ut genom de pulserande slemhinnorna för att sedan färdas med blodet rakt ut till vänster arm och hand. Vänster arm och hand greppade lydigt saxen, höjde den i luften och lät den susa med spetsen riktad nedåt mot Johans lätt hårbeklädda händer som hade tagit stöd mot skrivbordet. Vänster eller höger? Höger. Jag är vänsterhänt och han är högerhänt.

När Johan började skrika insåg hon vad hon hade gjort. Saxen, som plötsligt låg blodig på skrivbordet, hade huggit ett djupt jack i Johans högra hand. Först stirrade han på såret. Sedan på saxen, på henne och på handen igen. Därefter kom skriket.

”Vad har du gjort? Du har ... Du är inte klok, Mari! Du har ju blivit fullständigt galen! Du har skadat mig! Du har ...”

Mari såg att Johans ansikte tappades på färg medan han långsamt satte sig på stolen. Visst, hon borde ha kommit ihåg. Han hade svårt att se blod. Det var skälet till att han aldrig hade kunnat vara med på någon av sin frus förlossningar. Därför var det synd om Johan. Han hade blivit trötad för det på kontoret. Hon hörde steg i korridoren, visste att de andra snart skulle stå i dörröppningen och beslöt sig för att ge sig därifrån. De få tillhörigheter hon hade kvar på sitt rum skulle hon kunna hämta senare eller strunta i. Arbetskavajen i garderoben var ändå sliten och inneskorna under skrivbordet utan förlåtande charm. Hon hade köpt dem en gång när hon hade tappat en klack i ett par andra skor och gått in och provat och betalat första bästa par i första bästa skoaffär. David skulle ha avskytt dem om han hade sett dem. Men Davids åsikter var inte längre tillräckligt väl artikulerade.

Johan var vit i ansiktet och verkade ha svårt att fokusera. Iris och pupill skulle kunna glida upp mot den övre kanten

för att sedan ta sig en kort utflykt bakom ögonlocken. Mari lutade sig fram mot honom och tittade rakt in i de simmiga ögon som han själv faktiskt trodde var vackra.

”Dina tänder är ganska gula, Johan. Missfärgade. Ska du nu bli vd på ett lite större företag rekommenderar jag att du antingen drar ner på kaffekonsumtionen eller kostar på dig en tandblekning. Dessutom tror jag att du har problem med dina mungipor. De glider ner hela tiden.”

Hon väntade inte på svar. Vände honom bara ryggen och gick ut. På trottoaren tog hon ett djupt andetag och upptäckte att solen faktiskt lyste. Sedan ringde hon till Anna.

## Kapitel Två

Det var långt efter stängningsdags och Mari satt med Anna på hennes café och vältrade sig i fantasirika variationer på okvädningsord i meningar som alla började med "Johan". När hon hade ringt och talat om att hon huggit en sax i sin chefs hand hade Anna svarat att det var en anledning att fira med rödvin och att Johan var att beteckna som en "evolutionens fallfrukt". Förmodligen var det den undermedvetna vissheten om att Anna skulle reagera på just det sättet som hade fått Mari att ringa henne. Luften utanför kontoret hade känts tunn och hon hade försökt djupandas för att trycket över bröstet skulle lätta. Jag drunknar, tänkte hon. Men Anna kommer att skratta bort det onda.

Anna. Mari brukade likställa deras vänskap med ett matematiskt under eftersom den bevisade att två parallella linjer faktiskt kan mötas. Alternativt kunde hon tänka att hon var minus och Anna plus och att det därför inte fanns någon möjlighet att de skulle konkurrera eftersom det inte fanns något att konkurrera om.

Anna och hon hade som ungdomar arbetat på ett av Stockholms sommarcaféer och snabbt lärt sig att de var tvungna att hålla ihop för att överleva den caféägare som fick Anna att skriva på caféets toalettvägg att "Hitler is alive and running a café in Stockholm". Mari hade känt sig illa berörd av liknelsen, men Anna hade påpekat att hon bara satte ord på det som alla tänkte och att det var bästa sättet att leva sitt liv. Ärligt och okonventionellt.

Anna stank kvinnlighet. Det växte blommor där hon gick fram i bara fötter och sandaler, och det gnistrade om hennes bruna och oftast tovigå hår. Det manliga väsen existerade inte som inte kände sig fullständigt överväldigad av denna kvinnliga brunst, och Anna avverkade också män med en aptit och en skoningslöshet som kunde väcka både avsky och avund. Mari hade många gånger varit hemma hos Anna och hört när hon i telefonen förklarade att kärlek för en vecka sedan inte behövde betyda kärlek i dag.

Anna hade arbetat utomlands i barer och restauranger, haft affär i Berlin, varit modell och konditor i mindre skala i Frankrike och bott på husbåt i Amsterdam under flera år tillsammans med den man från Australien som hon träffade på en kibbutz i Israel. Deras gemensamma dotter Fanditha, eller Fanny, som hon själv insisterade på att bli kallad, bodde för tillfället i Stockholm, läste ekonomi, lade sig tidigt på kvällarna och klädde sig i helveckade kjolar och kostymer. Anna hade många gånger beklagat sig över att hon inte visste vad hon hade gjort för fel i sin uppfostran.

Möjligheten att kontrollera Fanditha så att hon inte helt försvann bakom normalitetens ogenomträngliga murar hade fått Anna att lämna australiensaren, återvända till Stockholm och öppna eget café. Fristaden var ett trivsamt ställe på Söder inrett i Annas helt egna stil, där besökaren kunde köpa hennes soppor, pajer och bakverk till Stockholms kanske humanaste priser. Följaktligen lockade stället ett troget klientel som gärna satt i timmar i de ärvda fåtöljerna medan de försiktigt sörplade i sig Annas soppa och ibland fick sig en sup som huset bjöd på. Anna var en fantastisk kock, kanske för att hon inte var så nogräknad med vad hon slängde i grytorna. Ett envist rykte lät göra gällande att någon skulle ha fiskat upp ett par svarta spetstrosor med sopsleven. Anna påstod att det där inte var något annat än en i dubbel bemärkelse våt önskedröm.

När Mari kom till Fristaden hade Anna tänt ljus för att bekämpa oktoberkvällens varsel om avkastade löv, mörker och kyla. Mari såg att Anna redan startat firandet och tänkte att alkoholen om ingenting annat skulle kunna knäcka Anna. Dragningen till vinet hade mer än en gång medfört att Mari fått släpa hem en osynkroniserad Anna som hon fått tvätta och lägga i sängen. För tjugo år sedan hade det inte hindrat Anna från att stiga upp på morgonen, duscha och se nyutsprungna ut, trots nattens eskapader. Nu var det lite annorlunda. Hon var fortfarande en sällsynt attraktiv kvinna, men ögonlocken hängde ibland tunga över trötta ögon. Ändå skulle inga ålderstecken ha hindrat Anna från att fortsätta att leva det liv hon alltid levde.

”Jag låter hellre bli att titta mig i spegeln på morgonen”, förklarade hon en gång. ”På många sätt är jag vackrare nu än jag någonsin har varit.”

Det kunde stämma. Blusen i transparent tyg som hon hade på sig bjöd frikostigt på ett par fortfarande uppkäftiga bröst och smycket landade i den mjuka gropen i halsen. Symbolen för Tao. Svart med vitt i och vitt med svart. Polariseringsarna som skapar en enhet. Nu tittade hon upp, och Mari såg sig själv med Annas ögon. En ljus kvinna med rundningar som alltid suttit på fel plats. Kavajer och byxor i svart eller grått som smet åt där de inte skulle. Praktiska skor. Hon visste att hon hade kunnat göra mer med sig själv om hon hade velat. Hennes ljusa hår räckte till, ögonen hade en ovanlig, nästan lila ton och hon hade någon gång fått beröm för en hy som fortfarande gav kinderna ett slags babymjuk oskyldighet. Men vad skulle en förändring spela för roll? Att måla på ruttet trä skulle kräva litervis med färg och upprepade behandlingar. Bättre då att låta rötan harmoniera med det yttre.

Anna lyfte glaset och skålade med Mari.

”Vet du att något sådant där som du gjorde med saxen,

det har jag längtat efter att du skulle göra. Hur länge har du skött både ditt och Johans jobb och dessutom organiserat stora delar av hans privatliv medan ditt eget har förmultnat? Om du åtminstone hade fått ut något av det. Men jag förstår att du aldrig inledde någon relation med honom. Att älska med en man som Johan måste betecknas som ett förnedrande uppdrag.”

”Anna!”

”Jag säger bara som det är. Och vet du ... det här kan vara ditt livs möjlighet. Det där med att starta något eget som Johan sa är faktiskt inte så dumt. Han må vara en idiot, men han har rätt i det han säger. Idén måste bara vara enkel nog. De flesta företag erbjuder produkter eller tjänster som är alldeles för komplicerade. Folk arbetar och tvättar sig och älskar och sover och inreder sina bon och skrattar lite grand och gråter desto mer och dör. Det är ungefär vad det handlar om. Hitta sakerna som är relaterade till det. Lös folks problem. Innan du har kommit på något kan du förresten arbeta hos mig. Jag har känt mig rastlös på sista tiden. Skulle vilja syssla med inredning igen. Något som ger bättre betalt.”

Mari kände att vinet verkade. Hon började slappna av och tänkte att det hon hade gjort var obegripligt och samtidigt fullständigt logiskt. Hon hade tagit en sax, lyft den och huggit Johan i handen. Det hade känts skönt. Som om hon hade haft kontroll över världen och därmed över sig själv.

”Jag tror nästan att jag hade kunnat döda honom”, sa hon.

I samma ögonblick kom Fredrik in. Han stängde dörren bakom sig, låste och rättade till mattan.

”Pratar du om mig?” sa han. ”Jag kan gå igen om du vill. Eller också kan jag döda honom, vem det nu är. Jag är i rätt stämning. När jag lämnade fram biljetten på tunnelbanan tittade kontrollören på mig och sa att jag skulle slå upp häftet innan han kunde stämpla. Jag hade händerna fulla med

kassar och försökte få honom att förstå att det vore en stor hjälp om han kunde drista sig till att göra mig den lilla tjänsten. Vet ni vad han svarade? 'Det är inte mitt jobb att slå upp häftet.' Snacka om att kunna döda."

Mari såg att Fredrik som alltid var en vacker bild av sig själv. Höfterna borde hon själv ha haft och läderjackan hade kostat honom mer än vad hans inkomst egentligen tillät. Hon såg mörkt och väluppfostrat hår, ögon i bärnsten fast något sådant egentligen inte fanns och bred mun med vackert amorståge. Han var attraktiv. Än en gång tänkte hon att hon hade begått sitt livs misstag den där gången när hon inte vågade kyssa honom tillbaka.

De hade träffats på en resa för så länge sedan att Mari inte ville tänka på det. Anna och hon hade tagit ledigt några veckor, rest ner till Italien och svettat sig igenom museer, stadsvandringar och, för Annas del, italienska män. Det var en av dessa kvällar när Anna hade blivit bjuden på en extra drink i baren. Mari hade känt sig gråtfärdig, kort ursäktat sig och gått ut och luftat sin besvikelse. Hon hade vandrat runt i mörkret på smala gator och till slut satt sig på ett nattöppet café. Där hade hon tagit en espresso och en trösterik och smörkrämsfylld kaka utan att tänka på att den senare skulle landa på höften och göra det än mer osannolikt att hon någonsin skulle bli bjuden på en drink medan Anna fick vandra hem i förväg. Hon hade tittat på kyparen och tänkt att om han hade sagt något snällt, vad som helst, som *ciao bella*, hade hon varit hans.

Mannen vid bordet bredvid hade betraktat henne som om han visste. Sedan frågade han om hon var svenska. Hon nickade och han reste sig omedelbart och slog sig ner vid hennes bord. Där blev de sittande i flera timmar innan Mari kom ihåg Anna och tog med sig Fredrik hem till det lilla pensionat som de bodde på.

Anna tog emot Fredrik med självklarhet och de satt uppe



ända till morgonen och delade på lite kvarvarande vin, diskuterade varandras liv, skrattade, grät någon gång och blev vänner.

Under resten av veckan var de oskiljaktiga. En sen kväll när Anna hängde kvar på en ospecificerad nattklubb hade Fredrik försiktigt försökt kyssa Mari. Hon hade avböjt i tron att hon var ett tröstpris efter att Anna sagt nej. Sedan hade hon ångrat sig. Efter ett tag hade hon bestämt sig för att hon tyckte så mycket om Fredrik att hon inte ville riskera att förlora honom efter ett eventuellt sprucket förhållande. Fredrik hade aldrig upprepat sitt närmande och hon visste än i dag inte om hon hade handlat rätt. Men vänskapen hade mycket riktigt hållit.

Nu satt de tillsammans på caféet medan det mörknade utanför och ljuset kastade skuggor på de grönmålade väggarna. Modigt, hade Fredrik tyckt när Anna valt färgen, men som så många andra hade han sedan tvingats erkänna att Annas sinne för nyanser inte svikit henne den gången heller. Fredrik hade sjunkit ner i den stora öronlappsfatölj som Anna ärvt av sin farfar medan Mari hade valt gungstolen, även den arvegods. Hon drog upp benen under sig, tittade på Fredrik och Anna och tänkte att det var underligt att de hade lyckats hålla kontakten under åren som gått, när de alla hade levt relativt rörliga liv. Annas resor runt om i världen hade gjort att de ofta fått nöja sig med korta visiter och i övrigt brev, telefonsamtal och mejl. Till det kom Maris år på Irland. Fredrik hade visserligen hållit sig i Stockholm men gärna försvunnit på månadslånga resor när han hade tillräckligt med kapital. Ensam. Alltid och fortfarande ensam. Som alla tre just nu. Över fyrtio och ensamma, om man bortsåg från de män som försökte hålla takten med Anna.

Än en gång fick hon redogöra för vad som hänt på kontoret. Fredrik reagerade inte nämnvärt på saxen utan konstaterade i stället att det inte var ovanligt att uppdämda ag-

gressioner resulterade i oöverlagda handlingar.

"Förmodligen har du velat sticka saxen i Johan under ganska lång tid. Eller riktigt skrika åt honom. Undermedvetet, förstås. Du har gått där och hållit tyst och varit frustrerad. Nu fick du chansen. Jag tror det är så. Man samlar på sig oförrätter och plötsligt brister allt. När man till sist reagerar är det kanske för någon liten struntsak. Och ingen förstår varför man blev så arg för det där lilla."

"Som att bli avskedad, menar du?"

"Nej. Naturligtvis inte. Det är för jävligt, Mari. Fast egentligen är jag inte ledsen för din skull. För jag har känt på mig att du inte har trivts. Vi borde öppna en flaska champagne. Fira början på ditt nya liv."

"Fira att jag har stuckit saxen i en människa och känner att jag kunde döda honom? Man blir ju rädd för sig själv ... Jag kanske till och med blir polisanmäld. Måste betala skadestånd."

"Det tror jag inte. Någon självbevarelsedrift har väl din gamle chef. Det kan ju faktiskt låta lite fånigt. 'Hon stack mig i handen med en sax.' Även om jag är övertygad om att det gjorde ont. Och det där med att du kände att du ville döda honom tror jag också är normalt. Så känner väl de flesta någon gång. Jag säger bara tunnelbanekontrollör. Har väl med överlevnadsinstinkt att göra. Eller rättvisa."

Anna ställde fram en stor gryta på bordet ur vilken hon höll varm soppa i djupa tallrikar. Mari tog emot sin med båda händerna, såg hur bitar av lamm beblandade sig med tomater och bönor och koncentrerade sig på att inte spilla. Ändå hamnade några droppar på låret så att hon fick en fläck liknande den hon hade lagt märke till på Johans byxben. Hon ryckte till när värmen nådde huden och tänkte på David och hans önskan att överleva. Med konst.

*Något alldeles speciellt. Något som den opålitliga massan aldrig glömmmer.*

”Jag vet inte om det handlade om överlevnad. Det var snarare det du sa om undertryckta aggressioner. Vet du att jag har en ilska inom mig som ibland gör mig rädd.”

Fredrik klappade henne på armen.

”Om det lugnar dig så talar statistiken emot dig. Män står faktiskt för nittio procent av alla mord. Så har det alltid varit. Överallt. Titta inte på mig så där, för det är ingenting jag säger med stolthet. Men nämn en enda kultur där kvinnorna har bildat en armé, dragit ut i krig och mördat alla fientliga kvinnor för att släpa hem de reproduktiva männen. Män däremot har gjort så i alla tider.”

Anna drack upp den sista resten soppa direkt från tallriken och torkade sig om munnen med baksidan av handen. Mari tänkte att hon i det opålitliga skenet från stearinljusen inte såg äldre ut än när de satt tillsammans alla tre på de rangliga pensionatsängarna i Italien. Som om hon hade tidigare års Annor inom sig likt en rysk docka, och någon hade tagit isär den och lagt undan de yttersta lagren.

”Vilken underbar tanke. Tänk om Anna och jag och några till skulle gå bärsärkagång, mörda andra kvinnor och släpa hem de mest attraktiva männen i håret. Just nu kan jag inte bestämma mig för om det är ett tecken på intelligens eller dumhet att vi inte har gjort det. Men det kanske inte är för sent. Evolution är ju en pågående process utan början eller slut.”

Fredrik lutade huvudet bakåt och skrattade högt. En man. Därmed en potentiell mördare? Skulle Fredrik i blint raseri kunna hugga ner sina fiender eller sin kvinna? Det var svårt att tänka sig det, trots att Mari visste hur sken kunde bedra. Men hon kunde inte föreställa sig hur den skulle se ut som kunde betecknas som en fiende till Fredrik. Visserligen var han man på ett sätt som faktiskt doftade både lite Bond och ensam reklamryttare i solnedgången. Men hans motvilja mot aggressivitet var ändå ... påtaglig.

Fredrik berättade aldrig om gamla vänner och sällan om pågående och avslutade relationer med kvinnor. Familj? Hans pappa var död och hans mamma bodde ensam någonstans uppe i Norrland. Det var vad hon visste och det lät sig sammanfattas i några få meningar. Men mer hade han inte berättat och mer hade hon inte frågat efter.

Fredrik, tänkte Mari. Vad vet jag om dig, trots att vi har känt varandra så länge och pratat så mycket om det som rör livet? Jag vet varför jag är ensam, men varför har det aldrig blivit något av alla dessa relationer du haft med olika kvinnor? Kvinnor som dykt upp som en monoton refräng, en Lisa här och en Ylva eller Karin eller Anette där, utan att de någonsin tog sig igenom din existens och förändrade den?

Jag är själv så ensam, tänkte hon sedan. Jag har Anna och Fredrik och en David som inte är den han var. Men kontakten med familjen är eländig och mina före detta arbetskamrater kommer inte att känna igen mig om några månader. Gör det mig rädd? Kanske lite grand, kanske faktiskt mer än lite grand. Jag är nog rädd för att inte betyda någonting. Rädd för glömskan. Det som David pratade om. Så vad gör jag åt det?

Hon kom att tänka på vad Anna hade sagt. Lös folks problem. Idén måste bara vara enkel nog. Men måste problemen specificeras? Inte nödvändigtvis. Det borde vara möjligt att grunda ett företag som erbjöd en lösning utan att begränsa lösningen redan i definitionen av frågeställningen. Ett företag som i förlängningen botade rädslan. Det fanns så många rädda människor. Alldeles för många.

"Jag undrar", sa hon försiktigt, "om detta att jag har stuckit saxen i min chef och blivit av med lite ilska skulle kunna leda till att vi grundar ett gemensamt företag?"

När Anna och Fredrik tittade på henne visste hon att hon hade sagt det enda möjliga. Underligt, tänkte hon, att det självklara kan ta sådan tid på sig.

”Hur många år har vi levt tillsammans i en faktiskt ganska fulländad treenighet? Hur länge har du, Anna, letat efter livets mening i världens alla hörn medan du, Fredrik, alltid bara har velat vara ensam tillsammans med oss? Anna, du sa något om att det gällde att ta reda på vad folk behöver. Varför inte låta dem komma till oss och berätta om sina behov eller ännu hellre problem? Vi löser dem. Vår samlade kompetens är faktiskt ganska imponerande. Jag har godkända kunskaper i ekonomi, har ägt en restaurang på Irland, är van vid att hålla fega människor bakom ryggen och slåss med vilken myndighet som helst. Vad du inte har sysslat med finns inte, Anna. Fredrik har undervisat i snart sagt vartenda ämne i varenda skola i stan, har lite antika kunskaper i juridik och är händig. Vi täcker ett brett spektrum. Lokal har vi redan. Jag skulle älska att få komma hit och känna doften av nybakat bröd varje morgon i stället för att se framför mig hur Johans rakvatten fräter sönder sladdarna till datorn. Kanske kan vi hitta någon som sköter det praktiska här i caféet. Sedan inreder vi det lilla rummet bakom köket. Det är en fantastisk idé. Jag lovar.”

Hur genialisk idén var förstod hon först när hon började prata om den. Det här var faktiskt ofrånkomligt. Oundvikligt. Förutbestämt.

”Fredrik, du hoppar väl fortfarande från arbete till arbete? Jag är avskedad och har all frihet i världen att göra vad jag vill, och du, Anna ... sa du inte att du ville syssla mer med inredning? Jag är säker på att du skulle ha alla möjligheter. Och jag vet redan vem som kanske skulle kunna hjälpa till i caféet. Jag har en trevlig granne som jag alltid trodde var ganska lycklig eftersom hon har tre friska barn och en man som handlar mat ibland. Men för några veckor sedan ropade hon till mig över gatan att om hon inte kom hemifrån och fick umgås med andra vuxna skulle det snart inte finnas någon mamma kvar i deras lägenhet, utan bara

en extra kraftig sopsäck som hon hade krupit in i för vidare befordran till återvinnningen. Hon såg fram emot att bli en parkbänk i grön plast, sa hon. Sedan såg hon ut som om hon hade försagt sig och skyndade sig att tillägga något om att hon hoppades att jag mådde bra. Redan då funderade jag på om jag skulle kunna erbjuda henne arbete hos oss på kontoret. Det här caféet är ett fullgott alternativ.”

Först svarade ingen av dem. Sedan reste sig Anna och gick ut i köket. Mari ville upprepa frågan, men Fredrik förekom henne.

”Varför inte?” sa han. ”Ett företag som löser folks problem. Lite simpelt, men på samma gång genialiskt. Vi borde kunna få ihop ett tiotal områden där vi faktiskt kan erbjuda gedigen kompetens. Vi är mångsysslare. Vi har överlevt. Vi kräver inte regelbundna arbetstider. Och vi trivs ihop.”

Anna kom tillbaka från köket. Hon bar en bricka med tre glas och när hon satte ner den på bordet såg Mari att hon gjort Irish Coffee. Så passande, tänkte hon. Kanske är det för att glädja mig, men hon vet ingenting. Davids sång. *I've been a wild rover for many a year, and I've spent all my money on whiskey and beer.* Hon tog sin kopp, smakade på kaffet och blundade. Det var gott. Förstås. Och Fredrik såg lycklig ut.

”Kanske kan det här företaget bli lösningen på alla våra problem”, sa han efter ett tag. ”Jag är med. Har ingenting som hindrar mig men allt att bidra med. Vi kan använda Bibeln i marknadsföringen. Gör er därför inga bekymmer för morgondagen. Den får själv bära sina bekymmer. Eller så gör vi det. Amen. Anna?”

”Naturligtvis. Det är därför jag serverar det här. För att ni ska titta i kopparna. Sempel vidskepelse. Men en åttio år gammal whisky inbjuder till det.”

Mari lydde henne. Hon iakttog grädden som vilade mot mörk kaffebotten. Heta soppa, sjud och bubbla, ville hon

säga innan hon lade märke till att grädden smälte och bildade punkter och linjer. Stenar och musslor, tänkte hon uppgivet. Varför ser jag stranden när jag får en möjlighet att börja om? Varför lämnar du mig inte i fred?

Mari kom hem och låste upp dörren med en viss förhoppning i rörelsen, men märkte redan i hallen att den skulle komma på skam. Ingen skulle finnas där och vilja höra om det nya företaget. Lägenheten kändes lika ödslig som alltid och hon tänkte att det var underligt att hon inte kunde sprida sina egna dofter så att de satte sig i väggarna och gjorde mitt av något hyrt. Utan att tända lampan gick hon in i badrummet, klädde av sig och lät kläderna ligga kvar i en hög på badkarskanten. Sedan tog hon på sig ett varmt nattlinne och kröp ner i sängen.

Och hon var där. I sömnen kunde hon se gräset, murarna av sten på sten och hästarna som tuggade. Hon såg hur bergen försvann i dimman på höjden och kände doften av salt när havet slog mot klipporna som stupade brant ner mot Atlanten. På Irland stegrar sig landet inför havet. Landtungaorna springer ut mot vattnet utan att sakta farten. Bråddjupen blir därefter. Hundratals meter ner till de fräsande vågorna och inga staket för att hålla tillbaka de nyfikna. En vindpust räcker, sa hon en gång.

David hade skrattat.

De var på väg till Renvyle Point, som så ofta förr när David ville andas luft som inte hade glidit in och ut ur hundratals lungor. På vägen dit passerade de kväkarbyn Letterfrack, for genom Tullycross och konstaterade att de i dag skulle kunna se Croagh Patrick, det heliga berget, om det inte började regna. Annars pratade de inte särskilt mycket. I Tully stannade de och tog varsin Guinness. Hon ville fråga om utställningen och vad de hade sagt om skulpturerna men avstod. Om David ville berätta skulle han göra det.

Hon kunde bara hoppas att hans tystnad innebar att det fanns något att fira. Något som han skulle låta henne ta del av vid Renvyle Point.

De ställde bilen vid vägens slut och började gå mot den yttersta spetsen. Som alltid kunde landskapets skönhet få henne att känna sig utlämnad, som om hon var en del av helheten men ändå ett skavande element. Gräset skimrade över kullarna, fåren betade med robotliknande monotoni och en gammal ruin sträckte på skelettet och tillät växtligheten att kittla utrymmet mellan de kvarvarande stenarna. Öarna som låg strödda kring Ballinakill Bay verkade ha ovanligt skarpa konturer och hon tänkte att det var därför turisterna kom till Irland och stod ut med skurarna och fuktigheten. De ville uppleva ögonblick som dessa, när forntid och nutid krokade arm och kelternas böner steg mot himmelen som om de fortfarande härskade på ön. Havet var upprört men solen värmdde. David tog av sig jackan under vandringen mot klippans kant.

De kom dit nästan samtidigt och tittade försiktigt ut över stupet. Stranden där nere, fylld av musselskal och stenar, såg lika onåbar och malplacerad ut som alltid. Första gången hon var här hade hon blivit förvånad över att se en person sitta där nere och betrakta vågorna. David hade försökt se allvarlig ut.

”Han har flugit ner. Det går. En gång ska jag visa dig hur”, hade han sagt. Sedan hade han visat henne en undangömd stig mellan klipporna. Tillsammans hade de klättrat ner och snart befunnit sig på stranden utan att det känts särskilt ansträngande. De hade satt sig vid vattenbrynet och tittat på utsikten medan David hade förklarat att han alltid föredragit Renvyle Point, trots att turisterna flockades kring de mer spektakulära Cliffs of Moher.

”Visst. Där finns fler klippor. Högre. Men här är tillräckligt högt. Och tillräckligt högt är ibland att föredra om hög-



re är till priset av busslaster på busslaster med turister”, hade han förklarat.

Nu tänkte hon på stigen och föreslog att de skulle gå ner. Men David sa nej och förklarade att han ville titta på havet ovanifrån, när sikten var så klar.

Han bredde ut filten, och hon tänkte att nu. Nu. De hade väntat länge på ett erkännande och satt mycket hopp till de nya skulpturer som hon tyckte var Davids absolut bästa. Svepande kroppar, sammanslingrade i lera och alla en tribut till de fiskar han brukade berätta om, där hanen efter kärleksakten bet sig fast i honan så att de båda till sist växte samman och till och med delade blodomlopp.

”Det är vad jag kallar äkta kärlek”, hade han sagt medan han knådade och formade hennes kropp i vit lera. Själv hade hon tyckt att det var ganska skrämmande och sett framför sig hur Davids blod bokstavligen flöt in i hennes ådror för att ännu bättre kunna kontrollera henne. Men David hade bara fortsatt att entusiastiskt beskriva den för henne okända djuphavsfisken. Sedan hade det färdiga resultatet övertygat henne med en spröd smärta och en nyansrikedom som en professionell bedömare inte kunde bortse från när hon själv som amatör så tydligt kunde se den. Någon gång måste han få sitt genombrott, och nu tydde Davids agerande på att det hade hänt.

Men han teg fortfarande. Satte sig bara på filten och drog fram en halv flaska rött vin ur den ena jackfickan och ett paket kex ur den andra.

”Den sista måltiden”, sa han.

Hon log åt den bibliska anspelningen, tog ett kex, sköljde ner med lite vin och tittade på David. Han hade rynkat pannan och skapat oordning bland fräknarna på näsan. Det röda håret lockade sig i nacken och hon tänkte att jag har en irländare som ser ut som alla tror att en irländare ska se ut. Dessutom sjunger han och spelar flöjt, även det en tri-

but till schablonen i broschyrerna och på pubarna. Men irländarna är inte sådana. Bara min. Hon kisade med ögonen och David vände sig mot henne.

”Minns du att jag berättade för dig att jag en gång skulle visa dig hur man flyger här?” sa han.

”Visst minns jag”, svarade hon, och David reste sig upp.

”Nu ska jag visa dig”, sa han.

Där vaknade hon av att han kröp ner bredvid henne. Hon hade hunnit bli varm och glida in i djupsömnen när hon kände kylan i korsryggen. Hans fingrar strök över hennes ryggrad och tvingade henne att vakna och vända sig om. Davids ögon var trötta och huden var torr, i behov av fukt och värme. Bara håret lyste rött.

”David”, viskade hon.

”Förlåt att jag är sen”, svarade han och stack in benet mellan hennes lår. Hon kände hur det kalla spred sig från benen till magen, ryggen, armarna och munnen, där tänderna började klappa utan att hon kunde styra dem.

”Kan du verkligen inte ...?” började hon, men han lade ett finger på hennes läppar.

”Nej, jag kan inte. Men jag försöker. Har du levt i dag?”

”Ja, David. Jag har levt i dag. Som du har bett mig om.”

”Det är bra”, viskade han. ”Det är bara så vi kan vara tillsammans.”